РАНОК РОКФЕЛЛЕРА

Якось гуляючи із приятелем, худенький хлопчик сказав: "Коли я стану дорослим, у мене буде сотня тисяч доларів. Я прагну цього, і так буде". "Цей американець свято вірив, що Бог пошле йому заможність, високе становище серед людей, можливість впливати на них і робити свою країну кращою. А до всього додасть сто років життя. Чоловік той помре за шість тижнів до свого 98-річчя. І все інше Бог йому теж дав. "Я отримав цей дар і благословення лише тому, що Господь твердо знав: я віддам ці гроші ближнім". Так говорила людина, чиє ім'я стало символом багатства й успіху в бізнесі, Джон Рокфеллер, мільйонер, який більшу частину своїх неймовірних статків передав людям і рідній Америці.

Джон Рокфеллер потягнувся в кріслі, в якому сидів за письмовим столом, перед купами квитанцій, кошторисів... Цифри, суцільні цифри. Багатьох людей просто нудить від нескінченних рядів і колонок із закарлюками. А Джон любив їх. Вони вносили порядок і логічність у непевний світ, чітко вказували на зростання прибутків або на можливість збитків. Цифри свідчили про підступ і обман, добро і поступ. Вони були, мов слова у конторських і бухгалтерських книжках, які в свою чергу скидалися в очах Рокфеллера на Святе Письмо підприємництва. І якщо Біблію ще слід було осягнути і зрозуміти, й часто на це не вистачало життя, то записи якого-небудь гросбуха промовисто розкривали Джону весь хід його бізнесу.

Уже пізно. Слава Богу, справи йдуть добре. Можна й відпочити. Джон потягнувся ще раз і згадав свій ранок, ранок того дня, коли все почалося.

26 вересня 1855 року. Він часто згадував той день і святкував його з більшою втіхою, ніж день свого народження.

Давним-давно Джон ніяк не міг влаштуватися на роботу. Дивина, але так і було... Всі контори і фірми Клівленда вже майже два місяці не хотіли брати на роботу худого 16-літнього юнака. Але в хлопця був характер. Він склав список фірм і щоранку обходив їх, пропонуючи свої послуги. І щоразу чув ввічливу відмову. Джон не здавався. Коли він обійшов усі можливі заклади і його список вичерпався, Рокфеллер пішов на друге коло. І знову переступав поріг уже відомих фірм.

Вдруге чи втретє він зайшов до офісу компанії "Гюіт і Татл"? То вже не має особливого значення. Фірма перепродувала усілякі товари і пропонувала клієнтам перевезення вантажів. Спочатку із Джоном поговорив Генрі Татл, молодший партнер Ісака Гюіта, а потім і сам Гюіт. Фірма потребувала молоду людину, яка розумілася б на бухгалтерії. На той час Джон уже закінчив трьохмісячні бухгалтерські курси. Хлопець був уважний в роботі, акуратний і педантичний. Господарям фірми сподобався акуратний почерк Рокфеллера, й вони взяли його. Почалося навчання і робота водночас. Джон на практиці мав застосувати і поліпшити набуті знання. Через три місяці він отримав першу платню.

Із доларами в кишені Джон вийшов з контори. Він не міг повірити у своє щастя. Невже настав кінець вічним злидням і поневірянням його матері, братів та сестер? Джон згадував свого діда, який щодня заглядав у чарку, свого тата, який місяцями не з'являвся в їхньому домі...

Коли почалися їхні біди? Джон не міг.пригадати. Скільки він себе пам'ятав, сім'я завжди тяжко працювала і на всьому заощаджувала. Джон стрепенувся — він так само сидів за столом у своєму кабінеті. Надворі панувала ніч. Невже він задрімав? А пам'ять знову показувала йому картини далекого минулого.

Ось містечко Річфорд в штаті Нью-Йорк, де після довгих мандрів оселилися його дід і баба — Годфрі й Люсі Рокфеллери. Тут на них чекала тяжка фермерська праця. Землі довкола були кепські, й прибутків ледь вистачало, аби прогодувати родину. Недодавав радості й

Вільям, син Годфрі й Люсі, батько Джона. Працювати він не любив і ще підлітком тікав з дому — надовго й невідомо куди. Джон згадував лише кілька приємних моментів, пов'язаних зі своїм батьком. Походи на риболовлю або на полювання... Тато Білл був чудовим стрільцем! Чи ярмаркові дні, під час яких можна було хоч трохи розважитися... Але здебільшого Вільям займався тим, що ходив містечками та селами й дурив людей, продаючи їм всякий непотріб, в тому числі "цілющі настоянки" від усіх недуг. Жінки любили Білла Рокфеллера за вроду. Вони піддавалися чарам цього пройдисвіта. Не встояла перед Вільямом, його солодкими словами і яскравим костюмом й Еліза Девідсон. Через два роки після їхнього шлюбу, 1839 року, й народився

Джон Рокфеллер.

О, як запам'ятався йому крихітний будиночок, де жили вони з батьками! А ще — Ненсі Браун, яку батько найняв домогосподаркою. Навіщо вона була потрібна?

Лише згодом Джон зрозумів, що Ненсі — давня подружка Вільяма. І в їхній оселі вона так само справно народжувала дітей Біллові, як і його мати. Еліза терпіла все! Дивовижна жінка! Але згодом родичі Елізи витурили Ненсі з хати... Джон мусив дедалі більше допомагати матері, адже батько, як і раніше, часто зникав з дому. Прикидаючись народним цілителем, він продовжував свої авантурницькі мандри Америкою, продаючи довірливим мешканцям провінції біжутерію й "лікарські трави".

Сучасник згадував про самотню Елізу та її п'ятьох малюків: "Ніколи й ніде не бачив я дітей, які мали б такий жалюгідний і безпритульний вигляд. Замість одягу в них було справжнє лахміття. Вони тинялися постійно брудні й голодні". Мати сама гарувала на фермі й не могла приділяти дітям уваги. Проте Джон самому собі не хотів зізнатися, що ніколи не забуде тих тяжких й неприємних днів. Для нього їх просто не було. Принаймні так вигля-дало зовні. Як виявилося, хлопчик не

зламався, а, загартувавши характер, вирішив досягти небачених висот. З Божою поміччю, звичайно.

Згодом життя Джона трохи поліпшилося. У татка Білла раптом з'вилося кілька тисяч доларів. Він черговий раз повернувся до сім'ї й родина Рокфеллерів переїхала на північ, до містечка Моравія. Тепер у них був чималий шматок землі й просторий будинок.

* * *

Сидячі в кріслі, Джон Рокфелер усміхнувся. А всміхався він нечасто. Просто згадав гарний краєвид, що відкривався з вікон їхнього дому в Моравії. Який це був рік? 1843-й, здається...

Вільям так само то зникав, то з'являвся. Мати мусила доручати кожній дитині якусь ділянку роботи. Щоденна тяжка праця на землі, відсутність безтурботного дозвілля зробили Джона постійно заглибленим у себе, серйозним. Він ніколи не сміявся, не пустував. Єдиною розрадою і розвагою були відвідини баптистської церкви. Джон став по-своєму глибоко релігійною людиною. Він знайшов моральне мірило для своїх вчинків, свого життя. Мати вчила малого Джона: щоразу, коли в храмі після проповіді всіх будуть обходити із тацею для пожертв, слід неодмінно покласти монету. Чи не звідти походить схильність Рокфеллера до благодійності?

Хлопчик зовні трохи флегматичний, незворушний, постійно думав про те, як заробити грошей, аби полегшити життя. Він якось вистежив дику індичку в гнізді й почав носити маленьких індичат на продаж. Потім він здогадався купити півкіло дешевих цукерок, розділити їх на кілька частин і продати своїм сестрам і братам із невеликою "націнкою". Це була чи не перша в його житті бізнесо-ва оборудка. А потім почав складати дрібні монети до вази, накопичуючи таким чином свій "капітал". Щоправда, батько одного разу заплатив Джонові цілих п'ять доларів за те, що хлопчик прочитав Біблію від початку до кінця!

Сам Джон Рокфеллер через багато років згадував: "Я був вихований на принципі: працюй і заощаджуй. Свій релігійний обов'язок я бачив у тому, аби брати все, що можливо, чесним шляхом, а потім віддавати все, що тільки можливо. Мене навчив цьому священик, коли я був іще дитиною".

Цікаво порівняти слова Джона із реплікою однієї людини, що добре знала родину Рокфеллерів: "Джон успадкував тремтливе ставлення і любов до грошей від свого батька. Вільям почував до них майже ненормальний потяг. Ніколи не зустрічав людину, яка б так сильно любила гроші".

* * *

Гроші! Це не мета, як думає багато хто, міркував Джон Рокфеллер, дивлячись у вікно, на місто, оповите сутінками. Гроші — то ключ до доброго життя, до людської пошани... І найкраща офіра. А Бог все бачить! Краще бути господарем своїх грошей, ніж їхнім рабом.

Колись він днями за безцінь копав картоплю одному фермерові. А ще підлітком позичив п'ятдесят доларів під сім відсотків річних й отримав прибуток, не поворухнувши пальцем. Тут було про що змислитися!

Джон згадав, як у років вісім чи дев'ять він уже міг прицінитися, обдивитися,

чи гарні продаються дрова, і й купити їх для дому. Сам!

І навіть батько його хвалив. До речі, Вільям і прищепив Джону любов до бухгалтерського обліку, привчив безпомилково вести папери, тримати їх в порядку. Він пояснював Джону, що бізнес – це жорстока боротьба, часто без правил. У цій сфері діяльності не можна бути сентиментальним мрійником і неуважним шукачем правди. Це інший світ. І Джон запам'ятав батькову науку.

А переїзд сім'ї до містечка Овего! Навчання в школі, а після нього... Джон доїв корову, носив воду, сапав город, рубав дрова. Часу на розваги й бешкетування не було. Та хлопець уже мав такий характер, що й не прагнув до байдикування. Він був відлюдькуватий, підозріливий, замкнений у своїй шкаралупці. Джон не любив юрби і сторонніх людей, пустих балачок і бездіяльності. Навіть татко зі своїми життєвими вибриками набрид йому. В батькові хлопець почав бачити не опору для нього і сім'ї, а гальмо на своєму життєвому шляху.

В Овего Джон поступив до так званої "академії", яка просто була середньою школою, щоправда, однією з найкращих у штаті Нью-Йорк.

У школі Джона найбільше цікавили технічні винаходи, які були дуже популярними в Америці на той час. Вчився він посередньо — здебільшого через брак цікавості до предметів.

Але злидні наступали на сім'ю. Навіть підручники школярам Рокфеллерам часто купували сусіди... Грошей не вистачало і через те, що аферист Вільям, не розлучаючись із Елізою, потай одружився ще з одною жінкою — Маргарет. Джон мусив щось робити, аби врятувати сім'ю від голодної смерті. І він закінчує трьохмісячні курси в комерційному училищі. Слід сказати, що йому сподобалися основи банківської та біржової справи й бухгалтерський облік. І от влітку він почав шукати роботу, ходити по фірмах і конторах...

Ноги Джона Рокфеллера заніміли від сидіння в кріслі. Він таки справді заснув. Ні, це не діло! Треба по-справжньому відпочити перед тяжким завтрашнім днем. Та коли в нього дні були легкі? Його компанія "Стандард Ойл" процвітає, він поширив бізнес мало не в усі сфери промисловості... А от завтра відчиняє двері перший у світі медичний науково-дослідний інститут, створений на його кошти. Рокфеллер відкриє ще й університет, мистецький центр... Він багато чого подарує державі і людям. Ні, про плани на майбутнє він подумає завтра! Добраніч!

Історія людини в історії людства

Джон Девісон Рокфеллер, народився 8 липня 1839 року у Річфорді, штат Нью-Йорк (США), у сім'ї лі каря-шарлатана і фанатично віруючої жінки. Родина майже не мала грошей. Батько Джона їздив від сім'ї на "заробітки", і родина ніколи не знала, чи повернеться він. Ще у зовсім ранньому віці Джон почав обожнювати гроші і займався своїм невеличким бізнесом. Та вже в 16 років, покинувши навчання, хлопець знайшов собі першу роботу помічником бухгалтера. Але це була перша і остання його робота не на себе. Світлий розум, вдача і вміння йти до своєї мети допомогли Джону заснувати відому згодом на весь світ компанію "Стандард ойл компані". З того часу він невпинно йшов до своєї мети — стати найбагатшою людиною в світі. І він нею став. Але Джон Девісон Рокфеллер відомий не лише своїм багатством, а й умінням ділитись з ближніми. За своє життя він пожертвував більше 500 мільйонів доларів на доброчинність. Заснував Нью-Йоркский Інститут медичних досліджень і ряд фондів, у тому числі Фонд Рокфеллера.